

Toppengasjert

Kjersti Toppe ■ INTERVJUET AV SIGURD HØYE

Hennes siste legejobb gikk ut på å Toppe laget. Nå kjemper stortingsrepresentant Kjersti Toppe for en bedre folkehelse og mot et alt for toptungt helsevesen.

På vei til avtalen vår på Stortinget oppdager jeg Kjersti Toppe på Løvebakken sammen med kamerafolk og journalister. Hun har nettopp uttalt seg kritisk til det nye lovforslaget om forbud mot tigging og medvirkning til tigging, og media har kastet seg over henne. Regjeringen har nemlig regnet med Senterpartiets støtte til forslaget – men Toppe vil det annerledes. Mer om det siden.

Kjersti Toppe er første nestledere i Stortingets Helse- og omsorgskomite, og har sittet på Hordalandsbenken for Senterpartiet siden 2009. Før det satt hun i bystyret i Bergen og fylkestinget i Hordaland. Og før det igjen var hun helsestasjonslege i Bremanger og etter hvert legevakslege i Bergen. Nå er hun Stortingets eneste lege, men har ikke noe behov for å utbasunere det.

– Det står aldri noe om min utdanning noe sted, men alle vet at Kjersti er lege, bemerkker sivilagronom Per Olaf Lundteigen, som er innom kontoret hennes.

– Ja, det er sant det. Jeg har aldri blitt omtalt så mye som lege som etter at jeg kom inn på Stortinget. Jeg sier det aldri selv i intervjuer, men jeg opplever at journalistene slenger det på når de skriver. Rådgi-verne mine mener jeg må si at jeg er lege, men jeg tenker at det er unødvendig.

Sykehus versus primærhelsetjenesten

Utposten tenker imidlertid at det er helt på sin plass å be om en dobbelttime med den tidligere kommunalt ansatte legen. Hun har et stort engasjement for kommunehelsetjenesten, og hun leverer stadig representantforslag og interpellasjoner av betydning for primærhelsetjenesten.

– Det er et *grådig* stort fokus på spesia-

Kjersti Toppe er med rette stolt av sine broderiferdigheter.

på Tinget

KJERSTI TOPPE

- Født 1967 i Bergen
- Cand.med. Universitetet i Bergen 1992
- Kommunelege II, Bremanger 1996–1997
- Kommunelege II, Bergen 1999–2000
- Stortingsrepresentant for Senterpartiet siden 2009
- Første nestleder, Helse- og omsorgskomiteen

listhelsetjenesten. Sånn er det bare – det ligger nok i politikken vesen. Trykket vi får utenfra er i hovedsak på spesialisthelsetjenesten, og når det gjelder kommunehelsetjenesten er det stort sett kun to ting som kommer opp: hvor mange sykehjemsplasser vi klarer å skape, og utbygging av skolehelsetjenesten. Sykehusene har en sterk struktur gjennom de fire regionale helseforetakene. Selv liker jeg ikke den strukturen, men den medfører i hvert fall at spesialisthelsetjenesten får en sterk og samlet stemme. Det mangler primærhelsetjenesten. Kommunenes sentralforbund klarer ikke å være den tydelige stemmen for primærhelsetjenesten, og Legeforeningen skal jo ivareta begge sider. Jeg savner en felles enhet som kan representere primærhelsetjenesten, sier Toppe.

Fra et allmennmedisinsk synspunkt står det flere viktige meldinger for tur fra regjeringen dette året; en ny legemiddelmelding, en melding om fremtidens primærhelsetjeneste og en ny folkehelsemelding.

– Jeg vet ikke mer enn dere om hva meldingene vil inneholde, men det er svært viktig at primærhelsetjenesten nå må prioriteres økonomisk. Samhandlingsreformen skulle være en retningsreform – nå skulle veksten i helsebudsjettet komme primærhelsetjenesten til gode. Men det er fremdeles slik at vi har satset for lite på denne delen av helsetjenesten. Hvis det kommer nye krav til oppgaver i primærhelsetjenesten, må dette følges med budsjett, fremholder Toppe.

Flink, men ikke fornøyd

Noen av sakene Kjersti Toppe har vært opptatt av og jobbet med den siste tiden, er antibiotikaresistens og overdiagnostisering og -behandling. Til å være i opposisjon, synes hun å få mye oppmerksomhet og gjennomslag for sakene sine. Selv synes hun at hun kunne gjort ting enda bedre.

– Du ville vel si at jeg er plaget av flink pike-syndromet; jeg skal klare alt, men blir stort sett aldri fornøyd.

UTPOSTEN: Hva er du fornøyd med da?

– Skal jeg være veldig usaklig nå? spør hun og henter frem et bunadsbroderi fra en plastpose under kontorpulten.

– Jeg er veldig flink til å brodere. Der er jeg stolt av meg selv. Se hva jeg broderer på flyturene mine – flink pike! Jeg har konfirmant denne våren, og holder på med å sy belte og brystduk til en nordhordlandsbunad.

UTPOSTEN: Hva vil dine kolleger si du er flink til?

– De ville nok sagt jeg er aktiv, selvgående og at jeg tar opp mange saker, så da er det vel litt sant. Jeg er engasjert i mange saker, og det er ikke akkurat negativt. Men så spør det hva som kommer ut av alt engasjementet – det kan man lure på alle og enhver. Det er likevel ikke noe alternativ til bare å stå på. Når man jobber som lege har man en pasient eller en problemstilling foran seg, og må håndtere dem på best mulig vis. Forskjellen i denne jobben er at man selv kan bestemme seg for hva man skal gjøre og hva man skal engasjere seg for. Når det gjaldt antibiotikaresistens bestemte jeg selv at det var en kjempeviktig sak å gjøre noe med. Saken fikk mye oppmerksomhet – ikke kun på grunn av mitt engasjement, men vi var i hvert fall på ballen. Det ble en stor sak som vi jobbet mye med, og det var givende.

Omtrent på dette tids-

punkt stikker partileder Trygve Slagsvold Vedum hodet inn døren:

– Du var flink på det møtet!

– Hehe, det e så gale! Vi snakket akkurat om flink pike.

Etter at partilederens latter har lagt seg, ber han henne om en samtale etter intervjuet.

Kjersti Toppe trives på Stortinget. Hun sier hun heller vil angre på det hun har gjort, enn det hun ikke har gjort i jobben her.

– Ikke hvis du skal kjeft på meg! Ny lederlatter.

– Hun er så flink skjønner du. Hvis hun er redd for å få kjeft, sier hun det alltid i forkant, så da har jeg ikke noe poeng lenger. Vi snakkes i gruppemøtet.

UTPOSTEN: Det virker gøy å jobbe her?

– Ja, det er det. Men jeg tror nok jeg kommer til å få litt kjeft for min kritikk mot regjeringens forslag til tiggeforbud. Vi har programfestet et tiggeforbud i partiprogrammet, men jeg har altså gått ut og sagt at dette ønsker jeg en omkamp på. Det er

ingen selvfølge at vi skal stemme for det regjeringen har sendt ut på høring. Det er jo klart at vi bør ha en stemme utad, og så har jeg kanskje kludret det til akkurat nå, men det får jeg tåle. Akkurat denne saken går jeg ut med uansett. Noen vil bli sure – eller kanskje de blir det, da – men det er greit. Da skal jeg si at ja, det forstår jeg. Når jeg er ute av denne plassen, det kan være om to år eller senere, så vil jeg aldri angre på det jeg har gjort, men heller på det jeg ikke har gjort. Jeg hadde kommet til å angre hvis jeg ikke gjorde noe i denne saken når vi er de avgjørende stemmene. Så får vi en ny de-

batt og kanskje en avgjørelse på landsmøtet, og avgjørelsen skal jeg respektere, men da har jeg i hvert fall gjort det jeg kunne.

UTPOSTEN: Er det lett å merke effekten av det du gjør i denne jobben?

– Både og. Av og til virker det litt nyttesløst. Her jobber jeg veldig hardt, og så kan det virke som om ingen bryr seg. Men så kan jeg treffe folk på butikken, folk jeg ikke kjenner, som sier at de leser alt jeg skriver. Noe negativ tilbakemelding, men stort sett positiv. Det er det som gjør det verdt det. Man er valgt av folket, og da må

man bety noe for dem også, gi noe igjen, ellers er man en dårlig folkevalgt. Så jeg er avhengig av å få tilbakemelding – både godt og gale.

Var, er eller blir lege?

Toppes ektemann er hudlege med egen praksis i Bergen. På ukedagene styrer han familien i Bergen, mens Kjersti ukependler til Oslo. De to har bidratt ganske betydelig til å øke befolkningen i bykommuner; de har seks barn, jevnt fordelt i alderen 10 til 22 år.

– Ungene våre sier det veldig presist når de skal fortelle folk hva foreldrene gjør: pappa er lege og mamma *var* lege. Skal du ikke bli lege igjen?, spør de meg. De synes nok det er stas at jeg er på Stortinget, men de synes også det er litt rart at jeg ikke jobber som lege når jeg er utdannet lege. Og det er jo rart.

UTPOSTEN: Skal du bli lege igjen?

– Jeg ser ikke for meg det – jeg har vært borte fra yrket i 12 år, og det synes jeg er for lenge. Jeg føler meg ikke lenger kompetent til å drive med direkte pasientrelatert arbeid, selv om det ikke hadde vært umulig å lese seg opp igjen. Sånn ble det – livet fører deg litt tilfeldig rundt omkring, og meg førte det hit.

Veien inn i politikken for Toppe var en forespørsel fra Senterpartiet om å sitte i en komite.

– Jeg tror ikke jeg en gang var medlem den gangen, men jeg kommer jo fra en kjent senterpartifamilie. Vi hadde tre barn da, og jeg jobbet i 50 prosent stilling på legevakten. Etter barn nummer fire gikk jeg over til en enda mer fleksibel stilling, jeg kunne jobbe fra ti til to – det ble sagt at jeg kunne komme og Toppe laget... Etterhvert ble også det vanskelig å få til å gå opp med kabalen hjemme, og jeg sluttet å jobbe som lege da jeg skulle ha barn nummer fem. Jeg bestemte meg for at hvis jeg ikke klarte å være i en 50 prosent stilling i det yrket, så måtte jeg bare kutte ut. Man har behov for faglig påfyll. Jeg fikk jo aldri med meg et morgenmøte.

Toppe følte seg heller ikke helt tilfreds med å kjøre legevakt under turnustjenesten i Kvam i Hardanger.

– Det var utrolig tøft å kjøre legevakt i distrikt. For meg var det utrygt og skummelt. Jeg følte meg ikke bekvem med å kjøre lange avstander på glatte og mørke veier, og å ikke ane hva som møtte meg i hjemmene til folk. Men arbeidet på legekantoret, legevakten, sykehjem og helsestasjon var veldig givende. Jeg kunne ikke tenke meg å jobbe på sykehus, så hvis jeg skulle fortsatt i yrket måtte det likevel vært i primærhelsetjenesten.

UTPOSTEN: Hvordan merkes det i Helse- og omsorgskomiteen at du har din bakgrunn fra primærhelsetjenesten?

– Jeg har jo min utdanning, erfaring og kunnskap som jeg tar med meg inn i denne jobben. Under studiene i Bergen jobbet jeg også på sykehjem og i ambulansetjenesten, og jeg har sett en del av det folk sliter med.

Jeg er ganske steil i alkoholpolitikken, men det var jeg ikke før ambulans- og legevaktjobben. Da jeg så all elendigheten der ute fikk jeg bakoversveis, jeg hadde ikke trodd at dette fantes. Etter det har jeg blitt verre enn Kristelig Folkeparti i skjenkepolitikken.

For Toppe er altså verken legeyrket eller helsevesenet generelt nøkkelen til en bedre folkehelse. Hun siterer både sosialmedisins grunnlegger Rudolf Virchow – «Politikk er intet annet enn medisinen i stort» – og den amerikanske statsviteren Aaron Wildavskys 10/90-regel: helsetjenesten står kun for 10 prosent av innvirkningen på befolkningens helsetilstand, de resterende 90 prosent står politikk, økonomi og miljø for.

– Den største svakheten med politikken er at den er veldig oppdelt i sektorer. Ta for eksempel spørsmålet om økt fysisk aktivitet i skolen. Det dreier seg om folks helse, men avgjørelsen her er underlagt kunnskapsministeren. Man kan spørre seg om hvem som er den viktigste ministeren når det gjelder folkehelsen – kulturministeren, arbeidsministeren, kunnskapsministeren? Det er påvist at helsesituasjonen i et land er sterkt avhengig av de sosioøkonomiske forskjellene i samfunnet, så jeg mener at det i utgangspunktet ikke finnes noen grenser når det gjelder hva som er helsepolitikk.

Partilederen dukker opp igjen – dobbelt-timen er over. Toppe synes ikke å være særlig bekymret over kritikken hun regner med vil dukke opp på gruppemøtet. Og dagen etter intervjuet kommer nyheten – Senterpartiet har bestemt seg for å likevel ikke støtte forslaget til nil lov som forbyr tiggings og medvirkning til tiggings, og med manglende flertall i Stortinget trekker regjeringen sitt eget forslag. Det er mer enn broderier å være stolt av.

